

Λύσσα

Τμήμα Κτηνιατρικής
Περιφερειακής Ενότητας
Θεσσαλονίκης
Πλευράκη Κατερίνα
Κτηνίατρος

Λύσσα

- Οι θάνατοι από τη νόσο ξεπερνούν τους **45.000** ετησίως.
- Περί τα **4.000.000** άνθρωποι κάθε χρόνο υποβάλλονται σε προληπτική αντιλυσσική θεραπεία σε περισσότερο από **80** χώρες του κόσμου!

Λύσσα

- Προσβάλλει σχεδόν όλα είδη των θηλαστικών.
- Μεταξύ των ειδών που προσβάλλονται από τη λύσσα είναι και ο άνθρωπος.
- Στον άνθρωπο και στα ζώα προκαλεί αιφνίδια και ταχέως επιδεινούμενη και θανατηφόρα εγκεφαλίτιδα.
- Σε όλα τα είδη από την στιγμή που εμφανιστούν τα συμπτώματα επέρχεται ο θάνατος.

ΖΩΑ ΠΟΥ ΕΜΠΛΕΚΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΜΕΤΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΟΥ

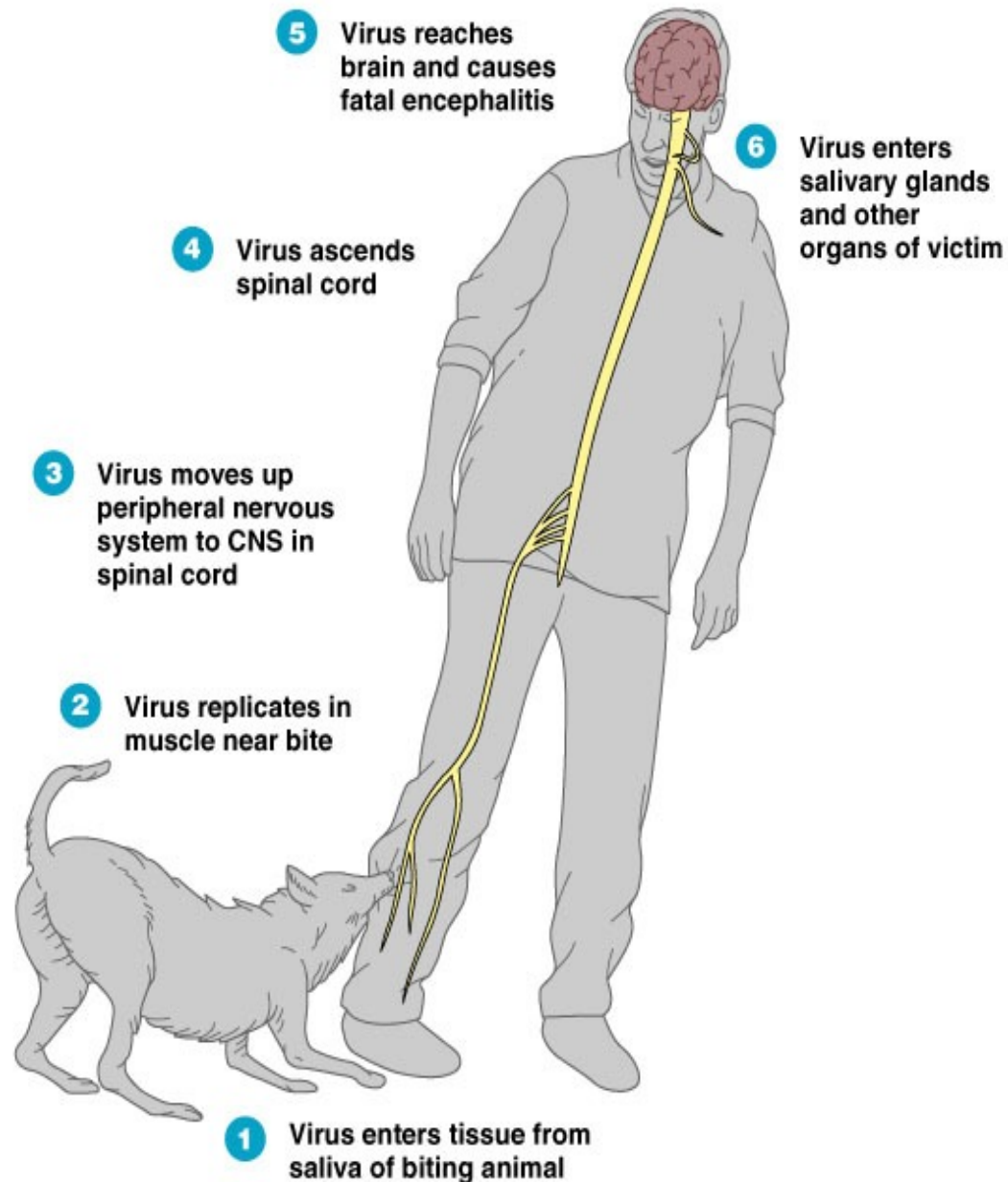
- Κεντρική & Νότια Ευρώπη: σκύλος & αλεπού
- Βόρεια Ευρώπη : νυχτερίδες
- Ανατολικές Η.Π.Α: racoons
- Νότια Αμερική: αιματοφάγες νυχτερίδες

ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ

- Ο ιός της λύσσας μεταδίδεται με το **σάλιο** των **μολυσμένων ζώων** κατά τη στιγμή που αυτά δαγκώνουν ανθρώπους ή άλλα ζώα.
- Μπορεί επίσης να μεταδοθεί όταν ο άνθρωπος ή το ζώο έρχεται **σε επαφή με το σάλιο** του μολυσμένου ζώου από **εκδορές και μικροτραύματα** του δέρματος ή ακόμα και από τους υγιείς βλεννογόνους.

ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ

- Κατά το παρελθόν διαπιστώθηκε μετάδοση του ιού από μολυσμένα μοσχεύματα κερατοειδούς χιτώννα, ενώ η μετάδοση από άνθρωπο σε άνθρωπο μέσω του σάλιου θεωρείται μάλλον σπάνια.
- Τέλος, είναι πιθανή η μετάδοση του παθογόνου παράγοντα που υπάρχει στα ούρα των νυχτερίδων, μέσω μικροσταγονιδίων που περιέχουν τον ιό, σε σπηλιές ή σε εργαστήρια όπου οι νυχτερίδες κρατούνται ως πειραματόζωα.

Copyright © 2004 Pearson Education, Inc., publishing as Benjamin Cummings.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΠΩΑΣΗΣ

Περίοδος επώασης εξαρτάται από:

- Είδος ζώου: Σκύλος: 3–8 εβδ (3 ημέρες–6 μήνες)
Γάτα: 2–8 εβδ
Παραγωγικά ζώα: 25–150 ημέρες
Άνθρωπος: 2–8 εβδ (9 ημέρες–7 χρόνια)
- Ικόν φορτίο
- Σημείο εισόδου
- Αιμάτωση και νεύρωση της περιοχής

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΙΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΜΟΛΥΣΜΕΝΑ ΖΩΑ

- Ο ιός εμφανίζεται στο σάλιο των μολυσμένων ζώων σε 3 έως 4 (μπορεί όμως 7 ή περισσότερες) ημέρες **πριν** από την εμφάνιση των κλινικών συμπτωμάτων.
- Η νόσος προσβάλλει σχεδόν όλα τα θηλαστικά αλλά σε βαθμό που εξαρτάται πολύ από την ευπάθεια του κάθε είδους απέναντι στον ιό.
- Ο άνθρωπος φαίνεται πως είναι από τα πιο ανθεκτικά είδη ως προς την νόσο.

Συμπτώματα της λύσσας στο σκύλο

- Η λύσσα στους σκύλους εμφανίζεται με δυο μορφές:
- την μανιακή και
- την καταθλιπτική.

Συμπτώματα της λύσσας στο σκύλο

- Η μανιακή μορφή εμφανίζεται με:
- ✓ αλλαγή της συμπεριφοράς του ζώου:
κρύβεται σε σκιερὰ μέρη, ή παρουσιάζει νευρικότητα και περιφέρεται ανήσυχο χωρίς συγκεκριμένο σκοπό.
Τα αντανακλαστικά του αυξάνονται και τρομάζει με το παραμικρό.
- ✓ Το ζώο είναι ανόρεχτο και παρουσιάζει ερεθισμό στο σημείο που δαγκώθηκε (συνήθως το δαγκώνει).

Συμπτώματα της λύσσας στο σκύλο

- ✓ Στις επόμενες 24–72 ώρες αυξάνεται σημαντικά ο φόβος και η ανησυχία.
- ✓ Το ζώο γίνεται πολύ επιθετικό και δαγκώνει στην κυριολεξία ό,τι βρεθεί μπροστά του, αντικείμενα, άλλα ζώα και ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένου του αφεντικού του αλλά και του ιδίου προκαλώντας σοβαρούς αυτοτραυματισμούς.

Συμπτώματα της λύσσας στο σκύλο

- ✓ Από το στόμα του ζώου **ρέουν άφθονα σάλια** που αδυνατεί να τα καταπιεί λόγω σπασμού των μυών της κατάποσης.
- ✓ Λόγω της παράλυσης των φωνητικών χορδών το γαύγισμα του **αλλάζει και μεταβάλλεται σε βραχνό και τραχύ ουρλιαχτό.**
- ✓ Τα σκυλιά που βρίσκονται σε αυτή τη φάση **περιφέρονται** διατρέχοντας συχνά μεγάλες αποστάσεις μακριά από το σπίτι τους και **επιτίθενται** σε όσα ζώα ή ανθρώπους συναντήσουν στο δρόμο τους.
- ✓ Στη συνέχεια ακολουθεί μια **φάση γενικευμένων σπασμών, μυϊκής αταξίας και παράλυσης του σώματος** και των άκρων που οδηγεί στο **θάνατο** του ζώου.

Συμπτώματα της λύσσας στο σκύλο

- Στην καταθλιπτική μορφή
- ✓ Η περίοδος της υπερδιέγερσης είτε είναι πολύ βραχεία ή δεν εμφανίζεται καθόλου.
- ✓ Στη μορφή αυτή παρατηρείται παράλυση του τραχήλου και των μυών της κατάποσης που συνοδεύεται με **άφθονη σιαλόρροια**.
- ✓ Πολλοί ιδιοκτήτες πιστεύουν ότι ο σκύλος τους κατάπιε κάποιο κόκαλο και προσπαθούν να το βγάλουν για να βοηθήσουν το ζώο, εκθέτοντας έτσι τον εαυτό τους στη μόλυνση.
- ✓ Η νόσος συνεχίζεται με παράλυση των άκρων, γενικευμένη παράλυση και θάνατο.
- ✓ Η διάρκεια της νόσου κυμαίνεται από 1 έως 11 ημέρες.

Συμπτώματα της λύσσας στη γάτα

- Στη γάτα ή νόσος εκδηλώνεται πάντα με τη **μανιακή μορφή**.
- ✓ Μετά από την περίοδο υπερδιέγερσης ακολουθεί παράλυση και θάνατος

Συμπτώματα της λύσσας στα παραγωγικά ζώα.

- Η νόσος εμφανίζεται κυρίως με την **παραλυτική μορφή**.
 - ✓ Τα προσβεβλημένα ζώα απομακρύνονται από το κοπάδι, παρουσιάζουν διασταλμένες κόρες και ανορθωμένο τρίχωμα.
 - ✓ Συχνά παρατηρούνται ασυντόνιστες κινήσεις των οπίσθιων άκρων
 - ✓ Ρινική καταρροή και δακρύρροια.
 - ✓ Οι κρίσεις επιθετικότητας είναι **σπάνιες** και εκδηλώνονται κυρίως με επιθέσεις εναντίον ανθρώπων, ζώων ή αντικειμένων (φράχτες, τοίχοι, οχήματα).

Συμπτώματα της λύσσας στα παραγωγικά ζώα.

- ✓ Μπορεί να παρατηρηθούν μυϊκοί σπασμοί, ανησυχία και κνησμός στο σημείο εισόδου του ιού που εκδηλώνεται με έντονο ξύσιμο σε δέντρα ή φράχτες σε τέτοιο βαθμό, που να προκαλεί πληγές.
- ✓ Το ζώο δεν μπορεί να καταπιεί και σταματάει ο μηρυκασμός.
- ✓ Τέλος πέφτει στο έδαφος, χωρίς να μπορεί να ξανασηκωθεί και πεθαίνει

Συμπτώματα της λύσσας στα ζώα της άγριας πανίδας

- Στα ζώα της άγριας πανίδας δεν παρατηρούνται πάντα τα κλασσικά συμπτώματα της λύσσας
- ✓ Μπορεί να παρατηρηθούν αλλαγές συμπεριφοράς και συνηθειών οι οποίες δεν είναι εύκολο να εκτιμηθούν
π.χ. η αλεπού μπορεί να περιφέρεται κατά τη διάρκεια της ημέρας ενώ είναι νυκτόβιο ζώο, χάνει τον φυσικό φόβο για τον άνθρωπο
- ✓ Για το λόγο αυτό κάθε ζώο της άγριας πανίδας που θα επιτεθεί και θα δαγκώσει κάποιο κατοικίδιο ζώο ή άνθρωπο πρέπει να θεωρείται εν δυνάμει μολυσμένο

Λύσσα στην Ελλάδα

1970: Το τελευταίο ανθρώπινο κρούσμα

1987: Το τελευταίο κρούσμα σε ζώο μέχρι....

19/10/2012: Θετικό περιστατικό λύσσας
σε αλεπού στο Παλαιόκαστρο Κοζάνης

Μέχρι σήμερα: 44 κρούσματα σε ζώα

37 κόκκινη αλεπού

4 σκύλος

2 βοοειδή

1 γάτα

Εμβολιασμός και σήμανση όλων των κατοικίδιων σαρκοφάγων

- ✓ Υποχρεωτικός προληπτικός αντιλυσσικός εμβολιασμός όλων των σκύλων και γατών ηλικίας άνω των 3 μηνών.
- ✓ Υποχρεωτική ηλεκτρονική σήμανση και καταγραφή όλων των σκύλων και γατών.
- ✓ Όλα τα σαρκοφάγα τα οποία εξέρχονται από τη χώρα μας ή εισέρχονται στη χώρα από άλλα Κράτη – Μέλη ή εισάγονται από τρίτες χώρες πρέπει να είναι εμβολιασμένα κατά της λύσσας.

Εμβολιασμός και σήμανση όλων των κατοικίδιων σαρκοφάγων

- ▶ Όλα τα κατοικίδια σαρκοφάγα ζώα ηλικίας άνω των τριών μηνών που πρόκειται να μετακινηθούν μέσα στην Επικράτεια από και προς κάθε Περιφερειακή Ενότητα, πρέπει να είναι εμβολιασμένα κατά της λύσσας.
- ▶ Στις περιοχές που υπάρχει εστία λύσσας απαγορεύεται η μετακίνηση, η ελεύθερη διακίνηση και η αγοροπωλησία μη εμβολιασμένων κατοικίδιων σαρκοφάγων.

Εμβολιασμός των κόκκινων αλεπούδων

- Εμβολιασμός των αλεπούδων με ρίψη από αέρος εμβολίων-δολωμάτων.
- Πραγματοποιείται δύο φορές το χρόνο άνοιξη και φθινόπωρο.
- Πρώτος εμβολιασμός για την Ελλάδα Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2013.
- Ένα μήνα μετά το πέρας των εμβολιασμών διενεργείται ενεργητική επιτήρηση με λήψη δειγμάτων αλεπούδων.
- Το πρόγραμμα των εμβολιασμών πρέπει να είναι μακρόχρονο και προτείνεται να σταματά 2 χρόνια μετά από την τελευταία απομόνωση θετικού κρούσματος.

Λυσσύποπτο ζώο

- Ζώο ύποπτο προσβολής του από τον ιό της λύσσας, ορίζεται κάθε ζώο που παρουσιάζει κλινικά συμπτώματα λύσσας ή ασυνήθιστη συμπεριφορά συμβατή με τη λύσσα.
- Επίσης, θα θεωρείται ύποπτο προσβολής από τον ιό της λύσσας και το ζώο που ανευρίσκεται νεκρό από άγνωστη αιτία και για το οποίο υπάρχει ιστορικό άμεσης επαφής του με άνθρωπο (μέσω δάγκματος, εκδορών, τραυματισμένων βλεννογόνων και λήξη πληγών τραύματος). Συμπεριλαμβάνεται κάθε ζώο που ενέχει και την παραμικρή πιθανότητα λοίμωξης του με τον ιό της λύσσας.

ΛΥΣΣΥΠΟΠΤΟ ΖΩΟ

Δεσποζόμενο Ζώο

Κλινική εξέταση
+ απομόνωση για 15 μέρες
στον χώρο του ιδιοκτήτη
Αν δε είναι εφικτό:
Θανάτωση + αποστολή
δείγματος στο εργαστήριο

Αδέσποτο Ζώο

Κλινική εξέταση
+ απομόνωση για 15 μέρες
υπό την ευθύνη του Δήμου
Αν δεν είναι εφικτό:
Θανάτωση + αποστολή
δείγματος στο εργαστήριο

Άγρια Πανίδα

Θανάτωση + αποστολή
δείγματος στο
εργαστήριο

**Αν ΔΕΝ εμφανίσει
συμπτώματα:** ΑΡΣΗ της
απομόνωσης
**Αν πεθάνει ή εμφανίσει
συμπτώματα** Θανάτωση +
αποστολή δείγματος στο
εργαστήριο

εργαστήριο

Ζώο που έχει έρθει σε επαφή ή έχει δαγκωθεί από λυσσύποπτο ζώο που δεν είναι δυνατόν να εξεταστεί

Εμβολιασμένο

Επανεμβολιασμός και απομόνωση για 6 μήνες
Αν αυτό δεν είναι εφικτό ή ο ιδιοκτήτης αρνηθεί: Θανάτωση και αποστολή δείγματος στο εργαστήριο

Αν το ζώο **ΔΕΝ** εμφανίσει συμπτώματα στην περίοδο των 6 μηνών απελευθερώνεται

Αν το ζώο εμφανίσει συμπτώματα στην περίοδο των 6 μηνών θανατώνεται → αποστολή δείγματος

Ανεμβολίαστο

Απομόνωση για 6 μήνες
Αν αυτό δεν είναι εφικτό ή ο ιδιοκτήτης αρνηθεί: Θανάτωση και αποστολή δείγματος στο εργαστήριο

Αν το ζώο **ΔΕΝ** εμφανίσει συμπτώματα εμβολιάζεται και 1 μήνα μετά απελευθερώνεται

Αν το ζώο εμφανίσει συμπτώματα θανατώνεται → αποστολή δείγματος

Ζώο που έχει έρθει σε επαφή ή έχει δαγκωθεί από θετικό στη λύσσα ζώο

Εμβολιασμένο

Επανεμβολιασμός και απομόνωση για 6 μήνες
Αν αυτό δεν είναι εφικτό ή ο ιδιοκτήτης αρνηθεί: Θανάτωση και αποστολή δείγματος στο εργαστήριο

Αν το ζώο **ΔΕΝ** εμφανίσει συμπτώματα στην περίοδο των 6 μηνών απελευθερώνεται

Αν το ζώο εμφανίσει συμπτώματα στην περίοδο των 6 μηνών θανατώνεται → αποστολή δείγματος

Ανεμβολίαστο

Το ζώο θανατώνεται
→ αποστολή δείγματος

ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ!

- Ενημέρωση της κτηνιατρικής υπηρεσίας όταν ανευρίσκεται ζώο της άγριας πανίδας νεκρό ή κατοικίδιο ζώο με ασυνήθιστη-ύποπτη συμπεριφορά.
- Αναζήτηση ιατρικής βοήθειας σε κάθε περίπτωση δήγματος ανθρώπου από ζώο ή επαφής του με ζώο που εμφάνιζε ύποπτη συμπεριφορά.